

Sygn. akt I ACz 861/12

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w Wydziale I Cywilnym

w składzie następującym:

Przewodniczący	SSA Joanna Skwara-Kałwa
Sędziowie:	SA Barbara Owczarek SA Anna Bohdziewicz (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2012 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. G. i P. G.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Spółce Komandytowej w S. oraz (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zapłatę

na skutek zażalenia powodów

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 6 sierpnia 2012 r., sygn. akt I C 107/10

p o s t a n a w i a :

1) zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że udzielić powodom zabezpieczenia poprzez obciążenie:

- będącej własnością pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. nieruchomości, stanowiącej działkę gruntu o nr (...) i powierzchni 0,0346 ha, położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej prowadzi księgę wieczystą o nr (...), hipoteką przymusową na sumę 75.000 złotych

- będącej własnością pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. nieruchomości stanowiącej działkę gruntu o nr (...) i powierzchni 0,0539 ha, położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej prowadzi księgę wieczystą o nr (...), hipoteką przymusową na sumę 75.000 złotych

- będącej własnością pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. nieruchomości obejmującej działki gruntu o nr (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) i powierzchni 0,3308 ha, położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej prowadzi księgę wieczystą o nr (...), hipoteką przymusową na sumę 75.000 złotych

- będącej własnością pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. nieruchomości stanowiącej działkę gruntu o nr (...) i powierzchni 1,0664 ha, położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej prowadzi księgę wieczystą o nr (...), hipoteką przymusową na sumę 75.000 złotych

2) rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniu pozostawić orzeczeniu końcowemu.

Sygn. akt I ACz 861/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił wniosek powodów o udzielenie zabezpieczenia poprzez ustanowienie hipotek przymusowych w kwotach po 75.000 złotych na każdej z czterech nieruchomości pozwanej spółki, dla których prowadzone są przez Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej księgi wieczyste o numerach (...). W związku z faktem wydania przez Sąd Okręgowy w dniu 29 maja 2012 r. wyroku uwzględniającego powództwo w niniejszej sprawie, uznał on przesłankę uprawdopodobnienia roszczenia za spełnioną, stwierdzając jednak, że powodowie nie uprawdopodobnili interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Powodowie, którzy wskazali w tym kontekście na złą sytuację materialną pozwanych, podawali, że w innej toczącej się sprawie, o sygn. I C 912/11, pozwane spółki wnosiły o zwolnienie od kosztów sądowych, wynoszących łącznie 7.500 złotych, a Sąd udzielił im tego zwolnienia, opierając się na ich oświadczeniach. Ponadto pozwane konsekwentnie od 2008 r. nie przedkładają do Sądu Rejestrowego sprawozdań finansowych, ich ostatnie sprawozdanie wykazało stratę, a od 2010 r. zaczęły one wyzbywać się majątku, przenosząc go na nowoutworzony podmiot (...) sp. z o.o.. Powodowie podali też, że jak wynika z treści księgi wieczystej o nr (...), wobec pozwanych ustanowiono hipotekę przymusową na tej nieruchomości w związku z brakiem uregulowania przez nie należności publicznoprawnych ZUS Oddział w S..

Zdaniem Sądu I instancji, który miał na względzie również to, że pozwani złożyli wnioski o zwolnienie od kosztów w niniejszej sprawie, powyższe nie przesądza jeszcze jaka jest rzeczywista sytuacja majątkowa pozwanych, a nie jest możliwa ocena ich aktualnej sytuacji, gdyż wniosek o zwolnienie od kosztów nie został poparty dokumentami. Natomiast powodowie nie przedłożyli żadnego odpisu z ksiąg wieczystych, mającego świadczyć o wyzbywaniu się przez pozwanych majątku na rzecz podmiotu trzeciego, a brak płatności należności publicznoprawnych nie musi wynikać z braku odpowiednich na to środków, lecz ze złej woli, lub niefrasobliwości płatnika. Sąd zwrócił uwagę, że pozwane spółki są właścicielami wielu nieruchomości o znacznym obszarze i wartości, gdyż realizują projekt budowy osiedla składającego się z kilkudziesięciu domów, więc posiadają majątek, z którego można prowadzić ewentualną egzekucję, a za zobowiązania pozwanej spółki komandytowej odpowiadają także jej komplementariusz i pięciu komandytariuszy, których wartość sum komandytowych jest znaczna. Sąd Okręgowy zważył ponadto, że powodowie nie wskazali wprost w jaki sposób brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie wyroku.

W zażaleniu na wyżej opisane postanowienie wnioskodawcy wnieśli o jego zmianę przez udzielenie zabezpieczenia zgodnie z treścią wniosku, oraz zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania. Zarzucili błąd w ustaleniach faktycznych i naruszenie art. 233 § 2 k.p.c., podnosząc że strona składająca wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych sama potwierdza po swojej stronie brak środków finansowych, inne też są przesłanki zwolnienia od tych kosztów, a inne uprawdopodobnienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Zdaniem skarżących pozwani opóźniali wykonanie orzeczenia, przenosząc majątek i obciążając go rzeczowo, a pozwana spółka z o.o. w chwili wniesienia pozwu była właścicielem nieruchomości bez obciążeń, podczas gdy obecnie tak nie jest, a fakt nieprzedkładania dokumentów prowadzonej działalności winien przemawiać za tym, że sytuacja pozwanych jest zła. Skarżący do zażalenia dołączyli wydruki z działu II ksiąg wieczystych o numerach (...), a także informację odpowiadającą odpisowi aktualnemu dla (...) sp. z o.o. na okoliczność, że skład pozwanych spółek oraz nowo utworzonego podmiotu jest niemal tożsamy, a sprzedaż mu nieruchomości służy jedynie udaremnieniu przyszłej egzekucji. Zdaniem skarżących twierdzenie o posiadaniu przez pozwanych zdadnego do egzekucji majątku nie znajduje podstaw faktycznych i jest sprzeczne z oceną niemożności ustalenia ich sytuacji materialnej, a posiadane przez pozwanych nieruchomości są przedmiotem hipotek na wielomilionowe kwoty. Zła wola pozwanych w nieregulowaniu składek na rzecz ZUS

przemawia też za zasadnością udzielenia zabezpieczenia, a powodowie nie mają możliwości zaspokojenia swych roszczeń od komandytariuszy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Nie kwestionując uznania roszczenia powodów za uprawdopodobnione w sytuacji, gdy (dotychczas nieprawomocnym) wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 29 maja 2012 r. od pozwanych spółek zasądzono solidarnie kwotę 300.000,- zł z ustawowymi odsetkami, a jak wynika ze złożonego w postępowaniu międzyinstancyjnym pisma pozwanych z dnia 27 sierpnia 2012 r. o częściowym cofnięciu apelacji, nawet oni sami ostatecznie zgadzają się z rozstrzygnięciem w zakresie połowy tej kwoty wraz z ustawowymi odsetkami, stwierdzić trzeba, iż w obecnej sytuacji procesowej skarżący trafnie podważają podstawy oddalenia ich wniosku o udzielenie zabezpieczenia.

Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi, lub znacznie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia, lub w inny sposób uniemożliwi, lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie (art. 730¹ § 2 k.p.c.). Trudno zaś uznać taki interes prawny za nieuprawdopodobniony w sytuacji, gdy zarówno pozwana spółka komandytowa, jak i wspólnie z nią pozwana, współodpowiedzialna za jej zobowiązania spółka - komplementariusz, wniosły o zwolnienie od kosztów sądowych. W złożonych wnioskach wskazano, że branża, w której prowadzą działalność, przechodzi kryzys, stagnacja finansowa spółek uniemożliwia im pozyskiwanie nowych kredytów i innych źródeł finansowania, a restrykcyjna polityka banków znacznie ograniczyła potencjalny krąg nabywców finalizowanych przez spółki inwestycji. W efekcie doprowadziło to do zmniejszenia rozmiarów ich działalności gospodarczej, a także ograniczenia przychodów, zaś środki jakimi dysponują wystarczają im zaledwie na pokrywanie bieżących kosztów działalności w postaci wynagrodzeń pracowników, opłacania należności publicznoprawnych i zakupu materiałów niezbędnych do inwestycji. Pozwane utrzymują, że nie mają możliwości zaciągnięcia kredytu nawet celem uiszczenia opłaty sądowej. Powodowie wykazali przy tym za pomocą wydruku treści księgi wieczystej nr (...), że z uwagi na nieopłacone składki na Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, nieruchomości ta została obciążona już hipoteką przymusową w wysokości 94.376,14 zł. Zważywszy na fakt, że pozwana spółka komandytowa w związku ze swoim wnioskiem w ogóle nie przedłożyła dokumentacji obrazującej jej sytuację majątkową, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma podstaw do przerzucania na wnioskodawców ciężaru dowodu, że obie pozwane spółki znajdują się w sytuacji mogącej doprowadzić co najmniej do utrudnienia egzekucji dochodzonych w sprawie przez powodów należności. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia może zaś wyrażać się w tej formie, że w razie braku zabezpieczenia interes wierzyciela dozna uszczerbku, bowiem egzekucja jego należności, z uwagi na inne zobowiązania dłużnika mające pierwszeństwo egzekucyjne (w tym zobowiązania podlegające ujawnieniu w księdze wieczystej), bądź też z innych względów, zostanie uniemożliwiona w całości lub w znacznej części. Taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie, w której majątek pozwanego jest już obciążony z tytułu należności publicznoprawnych (z treści księgi wieczystej nr (...)) wynika, że decyzja stanowiąca podstawę hipoteki przymusowej pochodzi z dnia 9 lutego 2012 r.), a niewątpliwie trudno uznać za trafną argumentację, jakoby motywowane złą wolą uchylanie się przez dłużnika od spłaty zobowiązań miało przemawiać przeciwko potrzebie zabezpieczenia interesów innego jego wierzyciela.

Odnosić trzeba wprawdzie, że już po wydaniu zaskarżonego postanowienia pozwana spółka z ograniczoną odpowiedzialnością złożyła bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2011 r. oraz rachunek zysków i strat za 2011 r., z którego wynika, że skala prowadzonej przez nią działalności i przychody były w tym roku znaczne, ale zauważyć trzeba, że wnioski o zwolnienie od kosztów wpłynęły do Sądu Okręgowego w lipcu 2012 r., a pozwana dołączyła też wyciąg z własnego konta bankowego za okres od maja do lipca tego roku, z którego wynika że w tym okresie nie prowadzono na tym rachunku niemal żadnych operacji i jego saldo było przez ten czas nieprzerwanie ujemne. Trudno też uznać za prawidłowe stanowisko Sądu Okręgowego, jakoby możliwe było zaspokojenie się powodów od komandytariuszy pozwanej spółki komandytowej w sytuacji, gdy z dołączonego do wniosku odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego wynika, że wszystkie wkłady tych komandytariuszy zostały w całości pokryte i nie zostały wycofane, co wyłącza ich

odpowiedzialność wobec osób trzecich stosownie do art. 112 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. - kodeks spółek handlowych.

Mimo wykazania dokumentami dołączonymi do zażalenia, że pozwana spółka z o.o. przenosiła nabyte inne nieruchomości na rzecz innego podmiotu, powiązanego z nim personalnie, nie ma dostatecznych podstaw do stanowczego uznania, iż miało to na celu udaremnienie zaspokojenia wierzytelności powodów. W świetle tego, co wskazano wyżej, akurat ten aspekt sprawy nie jest niezbędny dla rozstrzygnięcia o wniosku.

W konsekwencji stanąć trzeba na stanowisku, że wobec uprawdopodobnienia zarówno roszczenia, jak i interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, wniosek powodów zasługiwał na uwzględnienie. Stosownie do art. 747 pkt 2 k.p.c. zabezpieczenie roszczeń pieniężnych może nastąpić przez obciążenie nieruchomości obowiązującego hipoteką przymusową. Skarżący we wniosku wskazali zarówno nieruchomości podlegające zabezpieczeniu, jak i zakres obciążenia hipoteką każdej z nich, co koresponduje z art. 111¹ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, zgodnie z którym podział zabezpieczenia między poszczególne nieruchomości zależy od uznania wierzyciela. Łączny zakres zabezpieczenia nie przekracza wartości należności głównej roszczenia powodów, a co za tym idzie nie można uznać, by zabezpieczenie w rozumieniu art. 730¹ § 3 k.p.c. obciążało obowiązującego ponad potrzebę.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. w ten sposób, że tytułem zabezpieczenia ustanowił hipoteki przymusowe w kwocie 75.000,- zł na każdej ze wskazanych we wniosku nieruchomości pozwanej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, o czym orzeczono jak w punkcie 1 sentencji. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawić zaś należało, w związku z treścią art. 108 § 1 k.p.c., orzeczeniu kończącemu sprawę w instancji.

Sygn. akt I ACz 861/12

Zarządzenie:

- 1) (...) (...)– (...) (...),
- 2) (...)